

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija numurā 3
- Izmaiņas VSAOI jomā no 1. jūlija 4
- Konsultāciju projekts – abpusēji noderīgs 6
- Kā mazināt kaitēkļu ietekmi dārzā 8
- Mazie lauksaimnieki tuvākajā laikā varēs pieteikties atbalstam savu saimniecību attīstībai... 9
- Jūrkalnes "Avotos" – pēc zivīm un atpūtas... 10
- Vasaras otrajā pusē gaidāma pieteikšanās uz ES atbalstu jaunaudžu retināšanai 12
- Panākta provizoriska vienošanās par KLP ... 13
- Revīzijas palāta kritizē KLP 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2021. gada augustā. 14

Foto: Ilze Staudra

AKTUALITĀTES

LATVIJĀ TOP INOVATĪVA SAIMNIECĪBU PĀRVALDĪBAS SISTĒMA MANSLAUKS.LV

Top unikāla saimniecību pārvaldības sistēma Manslauks.lv, kas tiek veidota, ņemot vērā tieši Latvijas lauksaimnieku vajadzības, nodrošinot datu apmaiņu ar LAD, VAAD un LDC. Sistēmu izstrādā LLKC kopā ar lauksaimniekiem, zinātniskajām un lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām.

Kā pārvaldīt saimniecību gudri un efektīvi?

Saimniekojot laukos, rezultāts pat vienāda lieluma un vienas nozares saimniecībām var būt krietni atšķirīgs. Kāds noteikti ar vieniem un tiem pašiem resursiem saražos vairāk, kvalitatīvāk, un citreiz arī lētāk. Tas nav pārsteigums, jo lauksaimniecību ietekmē ne tikai tādi faktori kā zināšanas un prasme tās pielietot

konkrētā situācijā, pieeja tehnikai un tehnoloģijām, prasmīga algotā darbaspēka pieejamība, finanses, bet arī specifiski faktori – klimats un īpašie tirgus apstākļi (saražotās produkcijas gala cenā bieži nav iespējams iecenot visas izmaksas, lai produkts būtu konkurētspējīgs cenas ziņā). Lielākajai daļai Latvijas saimniecību vadītāju nākas ikdienā būt ekspertiem daudzās jomās, pārzināt un celt savu kvalifikāciju dažādās profesijās – grāmatvedība un finanses, būt speciālistam attiecīgajā nozarē (agronoms, dārznieks, lopkopis utt.), pārzināt tehniku un tehnoloģijas, darīt lauku darbus, risināt gan darbinieku, gan cita rakstura problēmas un negaidītas situācijas, gādāt, lai laikus ir piegādātas visas izejvielas un materiāli. Jāspēj arī tikt galā ar dažādām atskaitēm un datu

ievadi valsts institūciju sistēmās utt.

2019. gada 1. pusgadā LLKC, Latvijas Lauksaimniecības universitāte un Agroresursu un ekonomikas institūts intervēja saimniekus, lai noskaidrotu, kā viņi pārvalda saimniecības, kādu darbu veikšanā iesaistīti vairāk, un savukārt, kuru darbu veikšanai atvēl mazāk laika.

Interviju rezultāti parādīja, ka dažādiem ikdienas darbiem jāvelta ļoti daudz laika, savukārt saimniecības darbības izvērtēšanai, analīzei un attīstības plānošanai bieži laika nepietiek. Piemēram, ekonomiskā analīze lielākoties netiek veikta. Plānojot saimniecības attīstību, saimnieki galvenokārt vadās pēc naudas atlikuma kontā, plāno intuitīvi, pēc iepriekšējās un pašreizējās sezonas tendencēm, plāno īstermiņā.

► 2. lpp.

- BIOAmata – gardas un bioloģiski audzētas zemenes 15

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪNIJA NUMURĀ

Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūnija izdevumā par kooperācijas attīstību Latvijā, tās nozīmi lauksaimniecībā, panākumiem un kļūdām stāsta Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs un "Vidzemes agroekonomiskās kooperatīvās sabiedrības" vadītājs Indulis Jansons, Zemkopības ministrijas parlamentārais sekretārs Jānis Grasbergs un kooperatīva "Piena loģistika" valdes priekšsēdētājs Agris Ludriks.

Saimnieku pieredzes rubrikā šoreiz stāsts par ādažnieci, SIA "Milkosa" īpašnieci Sanitu Pani-Janevici, kura audzē kazas un ražo izcilus fermentētus un nogatavinātus sierus, izziņot siera ražošanai nepieciešamo pienskābo baktēriju kultūru un pārtikā izmantojamo pelējuma sēnīšu pasauli.

Rubrikā "Tavs konsultants" – intervija ar LLKC Lopkopības nodaļas vadītāju un arī žurnāla nozaru redaktori Silviju Dreijeri. Viņa ir pieprasīta eksperte saimniecībās, lieliska kolēģe LLKC. Pēc viņas viedokļa lopkopībā vaicā politikas veidotāji Zemkopības ministrijā un lauksaimnieku organizācijās, viņa ieklausās Eiropas Komisi-

jas piensaimniecības darba grupās.

Profesionālo rakstu sadaļā lasiet LLKC būvinženiera Kristapa Stūrišķas rakstu par darba drošības galvenajiem elementiem.

LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns raksta par sāpju nozīmi dzīvnieku veselības novērtējumā. Par to, kā ar izmaiņām ēdināšanā cīnīties pret karstuma stresu, stāsta LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta. Savukārt par cukuriem un to nozīmi slaucamo govju barības devā – LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas raksts.

Gaļas šķirņu telišu audzēšanas nianses no lecināšanas līdz pieauguši govij skaidro Silvija Dreijere, bet proteīna nozīmi cūku ēdināšanā – Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece.

Aitkopjiem lietderīgi būs iepazīties ar Lailas Plītas veikto apkopojumu par galvenajām ganu suņu šķirnēm pasaulē, kā arī nedaudz – par to audzināšanu.

Latvijas Apvienotās putnkopības nozares asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha kopā ar Zani Rostokinu, Latvijas Putnkopības asociācijas vadītāju, uzskaita svarīgākos aspektus, kas jāņem

vērā, kad putni sasnieguši produktīvo vecumu, un apskata biežāk pieļautās kļūdas un putnkopju sūdzības.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Žurnālu var iegādāties arī LLKC Ozolniekos. **LI**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 1. lpp.

Saimniecību attīstības plāni bieži ir "papīra skices" vai atrodas "saimnieka galvā".

Ar šādām problēmām nesastopas vai mazākā apmērā sastopas saimniecības, kas var atļauties noalgot profesionāļu komandu. Taču lielākā daļa to nevar atļauties. Profesionālās zināšanas, mācības un konsultācijas nodrošina LLKC¹, tomēr saimniecības pārvaldība, rezultātu analīze un attīstības lēmumu pieņemšanas ir paša saimnieka rokās. Jāspēj orientēties lielā informācijas gūzmā paša saimniecībā, kas ir uzkrāta dažādos veidos (kladēs, lapiņās, datorā utt.). Šeit būtiski atbalstu saimniecību vadītājiem var sniegt saimniecību pārvaldības sistēmas, kas gan pasaulē, gan arī Latvijā vairs nav nekāds jaunums un kādu laiku jau ir pieejamas. Tiesa, pamatā šīs sistēmas ir izveidotas kādai specifiskai nozarei

(piemēram, augkopībai), vai pat specifiskām darbībām nozares ietvaros (piemēram, mēslošanas plāna sastādīšana, dzīvnieku ēdināšanas programmas utt.). Tomēr šādas programmas, kas izstrādātas ārpus Latvijas, nespēj nodrošināt datu apriti ar lauksaimniekiem svarīgām institūcijām – Lauku atbalsta dienestu (LAD), Lauksaimniecības datu centru (LDC), Valsts augu aizsardzības dienestu (VAAD) utt. Tāpēc, pat izmantojot kādu modernu IT risinājumu saimniecības pārvaldībai, Latvijas lauksaimnieki tik un tā ir spiesti atsevišķi veikt ierakstus kladēs, datorprogrammās, manuāli gatavot atskaites un iesniegt tās valsts institūcijām.

Saimniecības pārvaldība lauksaimnieka skatījumā

Z/s "Gaidas" atrodas Zemgalē, apsaimnieko aptuveni 100 ha zemes. Nodarbojas ar graudaugu, augļu un ogu,

kā arī siltumnīcu kultūru audzēšanu. Papildus tur aitas un Latvijas zilo govī. Darbi pamatā tiek paveikti pašu ģimenes spēkiem, vien piesaistot strādniekus sezonas darbiem. Arī dažādas atskaites valsts institūcijām, izņemot grāmatvedību, gatavo paši. Tad parasti informācija tiek meklēta kladēs un datorā, kas aizņem salīdzinoši daudz laika.

Līdz ar to z/s "Gaidas" īpašniecei Dacei Drošprātei, līdzīgi kā daudziem citiem lauksaimniekiem, laika ir mazāk nekā vajadzētu, jo prioritāri tiek veikti darbi, kurus nevar atlikt, savukārt tādām lietām kā saimniecības rādītāju analīzei, attīstības plānošanai laika praktiski nepaliek. Tādēļ z/s "Gaidas" piekrita piedalīties projektā kopā ar citiem lauksaimniekiem, nevalstiskajām organizācijām un LLKC, izstrādājot elektronisko saimniecību pārvaldības sistēmu

▶ 3. lpp.

Saimniecību pārvaldības sistēmas Manslauks.lv sākuma skats

◀ 2. lpp.

Z/s “Gaidas” īpašniece Dace Drošprāte: “Tā kā mums ir daudzozaru saimniecība, ļoti svarīgi sekot līdzi visiem tajā notiekošajiem procesiem, jo ir gan graudaugi, gan augļu un ogu dārzs, gan arī govys. Topošā elektroniskā saimniecības pārvaldības sistēma Manslauks.lv nodrošinās, ka saimniekam vienuviet ir pieejama informācija gan par izejvielām un produkciju (noliktava), gan lauku vēstures dati. Tas ļaus ērti plānot dažādus lauku darbus, kā arī sastādīt augu maiņas un mēslošanas plānu. Šīs sistēmas unikalitāte ir tā, ka tiks nodrošināta datu apmaiņa ar Lauku atbalsta dienestu. Tas nozīmē, ka saimniekam nebūs divreiz jāvadā manuāli viena un tā pati informācija, kas par saimniecību atrodama LAD datu bāzē. To varēs ļoti vienkārši un ērti ar vienas pogas palīdzību importēt Manslauks.lv sistēmā. Manā skatījumā Manslauks.lv būs noderīgs palīgs lauksaimniekiem.”

Inovātīvā saimniecību pārvaldības sistēma Manslauks.lv

Unikālā saimniecības pārvaldības sistēma Manslauks.lv, kas top Eiropas inovāciju partnerības atbalsta programmā², tiek veidota, ņemot vērā tieši Latvijas lauksaimnieku vajadzības.

Manslauks.lv izstrādē piedalās lauksaimnieki kopā ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām, kooperatīviem, zinātnes institūcijām un LLKC. Papildus ir izveidota atsevišķa lauksaimnieku fokusgrupa, lai Manslauks.lv tiktu izstrādāts pēc iespējas funkcionālāks, ietverot to, kas ir nepieciešams tieši lauksaimniekam, un tajā pašā reizē būtu ērti lietojams.

Paredzēts, ka ar Manslauks.lv lauksaimnieki nākotnē varēs pārvaldīt savu saimniecību, iztiekot bez citu programmu

un manuālu pierakstu palīdzības. Būs iespējams reģistrēt uz laukiem veiktās darbības un sekot tām līdzi, uzskaitīt ražu, veidot lauku vēsturi, piekļūt informācijai, kas atrodas LAD, LDC, VAAD datu bāzēs par saimniecību, sastādīt augu maiņas, aizsardzības un mēslošanas plānus, analizēt darbību un modelēt dažādas attīstības situācijas. Manslauks.lv ievadītā informācija nodrošinās ērtu un vienkāršu dažādu atskaišu sagatavošanu. Tāpat tiks nodrošināta datu apmaiņa ar LLKC izstrādāto “Novada Garšas”³ katalogu.

Nākamajā gada plānots attīstīt Lopkopības un Finanšu sadaļas, tādējādi nodrošinot, ka Manslauks.lv izmantojams dažādu nozaru saimniecībām un dod iespēju pieņemt uz attīstību vērstus lēmumus.

LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis: “Esam lepnī, ka mūsu veidotā saimniecību pārvaldības sistēma Manslauks.lv top veiksmīgā sadarbībā ar lieliskiem partneriem – Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Latvijas Zemnieku federāciju, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociāciju, Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību “LATRAPs”, Gaļas liellopu audzētāju biedrību, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociāciju, Agrosursu un ekonomikas institūtu, z/s “Gaidas”, SIA “Lekstes upenes”, SIA “Milkosa”, SIA “Rītnieki”, z/s “Priekškalns”, z/s “Imantas”, z/s “Krūklī”.

Eiropas Inovāciju partnerības darbībā pirmo reizi radām produktu vienotam mērķim – birokrātisko procesu mazināšanai saimniecībās. Izmantojot Manslauks.lv, zemnieks daudz ātrāk varēs sagatavot nepieciešamās atskaites, ievērojami vairāk laika veltot tiešajiem darbiem saimniecībā.

Sistēmā iekļauta datu apmaiņa ar LAD, LDC, VAAD datu bāzēm, kas ar

dažu klikšķu palīdzību zemniekiem ļaus ērti piekļūt visai informācijai par savu saimniecību. Būtiski, ka lielākā daļa no sistēmas funkcionalitātes saimniekiem būs pieejama bez maksas, tādējādi nodrošinot, ka ikvienam Latvijas lauksaimniekam neatkarīgi no finansiālās situācijas ir iespējams izmantot modernu rīku savas saimniecības pārvaldībai.

Nākotnē Manslauks.lv redzu kā ērtu, pieprasītu e-rīku, kas lauksaimniekiem palīdz pieņemt pamatotus lēmumus, kas atbilst arī Eiropas Zaļā kursa un citām vides prasībām.

Ceram uz šī produkta veiksmīgu attīstību nākotnē un lielu zemnieku iesaisti tā lietošanā, jo šis beidzot ir tieši viņiem domāts un radīts rīks”.

Kad Manslauks.lv būs pieejams?

Manslauks.lv tiek izstrādāts, ņemot vērā IT nozares labo praksi un ieteikumus šādu komplicētu projektu ieviešanā. Plānojam, ka **Augkopības nozares saimniecības varēs sākt izmantot Manslauks.lv jau šī gada rudenī, bet lopkopības saimniecības – nākamgad.** Manslauks.lv tiks nepārtraukti pilnveidots, lai spētu nodrošināt pēc iespējas labāku funkcionalitāti un ietu līdzi laikam. Augsnes sensori, meteostacijas, tehnikas pārvaldība, slaukšanas roboti un citas viedās tehnoloģijas nav aizmirstas – tās tiks integrētas Manslauks.lv sistēmā nākotnē.

Lai jūs pirmie uzzinātu par jaunumiem un iespējām, aicinām sekot līdzi [Manslauks.lv FB profilam](#), kā arī apmeklēt vietni [Manslauks.lv](#) (pagaidām izstrādes stadijā). **LL**

¹ Par ES apmaksātajām LLKC profesionālajām konsultācijām plašāk šeit: <https://ej.uz/qd84>

² Saimniecību pārvaldības sistēma Manslauks.lv tiek izstrādāta 16.1. pasākumā “Atbalsts Eiropas Inovāciju partnerības lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai lauksaimniecības ražīguma un ilgtspējas darba grupu projektu īstenošanai”. Plašāk: <https://ej.uz/4vi6>

³ Plašāk par “Novada Garšas” katalogu: www.novadagarsa.lv

Renārs STŪRMANIS,
LLKC Projekta un attīstības daļas projektu vadītājs
e-pasts:
renars.sturmanis@llkc.lv
tālr.: 63050220

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

IZMAIŅAS VSAOI JOMĀ NO 1. JŪLIJA

No 1. jūlija stājas spēkā vairākas izmaiņas sociālās apdrošināšanas iemaksu ziņā – tiek ieviestas minimālās VSAOI, kā arī mainās pašnodarbinātā VSAOI aprēķins.

Sākšu ar izmaiņām pašnodarbināto VSAOI aprēķinā. Vispirms atgādinu, kuras personas sociālās apdrošināšanas iemaksu ziņā uzskatāmas par pašnodarbinātajiem:

- fiziskā persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā (LR) un kura reģistrējusies kā saimnieciskajā darbībā gūtā ienākuma nodokļa maksātāja;
- autoratlīdzības (autortiesību un blakustiesību atlīdzības) saņēmējs, kura pastāvīgā dzīvesvieta ir LR;
- zvērināts notārs;
- zvērināts advokāts;
- zvērināts revidents;
- zvērināts tiesu izpildītājs;
- prakses ārsts, prakses farmaceits, prakses veterinārārsts, prakses optometrists;
- individuālais komersants, arī individuālais komersants, kurš vada transportlīdzekli pasažieru komercpārvadājumos ar taksometru vai vieglo automobili;
- zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kas veic šīs zemnieka (zvejnieka) saimniecības vadības funkciju, ja nav iecelts pārvaldnieks;
- persona, kuras pastāvīgā dzīvesvieta ir LR un kuras darbu apmaksā no LR piešķirtajiem ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem;
- mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs.

Tā kā lauksaimnieku vidū zemnieku saimniecība ir populārs saimnieciskās darbības veids, tad atgādinu, ka zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš ir darba tiesiskajās attiecībās ar savu zemnieka (zvejnieka) saimniecību, nav pašnodarbinātais, bet ir darba ņēmējs. Darba tiesiskās attiecības starp z/s īpašnieku un saimniecību var tikt nodibinātas ar vai bez z/s pārvaldnieka starpniecības.

Valsts ieņēmumu dienests savā metodiskajā materiālā ievietojis tabulu, kurā redzams, kādas personas par pašnodarbinātajiem neuzskata.

No 1. jūlija pašnodarbinātajiem palielinās iemaksu likme pensiju apdrošināšanai – tā tiek noteikta 10% apmērā. Lauksaimniekiem būtiski ir tas, ka tiek

Par pašnodarbināto neuzskata personu:

<ul style="list-style-type: none"> ■ kura ir jaunāka par 15 gadiem; 			
<ul style="list-style-type: none"> ■ kurai ir I vai II grupas invaliditāte vai tā ir sasniegusi pensijas vecumu, vai tai ir piešķirta valsts vecuma pensija (arī priekšlaicīgi) un: 			
saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)	veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu	gūst ienākumu no personīgās palīgsaimniecības vai piemājas saimniecības	ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, kurš veic uzņēmuma vadības funkcijas, un nav darba tiesiskajās attiecībās ar šo uzņēmumu
<ul style="list-style-type: none"> ■ kurai nav pastāvīgās dzīvesvietas Latvijas Republikā un: 			
saņem autoratlīdzību (autortiesību un blakustiesību atlīdzību)	veic sava nekustamā īpašuma apsaimniekošanu		
<ul style="list-style-type: none"> ■ kura ir zemnieka (zvejnieka) saimniecības īpašnieks, ja uzņēmumā ir iecelts pārvaldnieks un īpašnieks nenodarbojas ar uzņēmuma vadību. 			

Mēnesis	Ienākumi mēnesī (eiro) pēc saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnāla datiem	Obligāto ieņēmumu objektu, no kura veic iemaksas vispārējā kārtībā	Obligātās ieņēmumu maksas 31,07%	Obligāto ieņēmumu objektu pensiju apdrošināšanai	Obligātās ieņēmumu maksas pensiju apdrošināšanai 10%
VII	400	0	0	400	40
VIII	4100	500	155,35	3600	360
IX	0	0	0	0	0

atcelta norma, kas paredz rēķināt iemaksas pensiju apdrošināšanai no gada kopējā ienākuma. Līdz ar to 2. pusgadā lauksaimniekiem iemaksas pensiju apdrošināšanai jāaprēķina no katra mēneša ienākuma. Šeit redzams piemērs, kā pašnodarbinātajam izskatīsies sociālās apdrošināšanas iemaksu aprēķins.

Tabulā redzams, ka gadījumos, kad mēneša peļņa nesasniedz 500 eiro, no faktiskās peļņas veicamas iemaksas 10% apmērā. Ja peļņa pārsniedz 500 eiro, tad vismaz no 500 eiro veicamas iemaksas pēc lielās likmes, bet no atlikušās peļņas daļas – 10% apmērā.

Atgādinu, ka pašnodarbinātā VSA ziņojums ir jāiesniedz līdz ceturksnim sekojošā mēneša 17. datumam. Ziņojumu iesniedz tikai par to pārskata ceturksni, par kuru veic obligātās iemaksas (arī tad, ja obligātās iemaksas veic par vienu vai diviem pārskata ceturksņiem mēnešiem). Ja nevienā no mēnešiem ienākuma nav, tad tukšs pašnodarbinātā ziņojums nav jāiesniedz.

Mēneša laikā pēc dienas, kas noteikta kā obligāto iemaksu veikšanas termiņš, ir tiesības vienu reizi precizēt obligāto iemaksu objektu un obligātās iemaksas par pārskata ceturksni. Obligātās iemaksas par:

- 1. ceturksni var precizēt līdz 23. maijam,
- 2. ceturksni – līdz 23. augustam,

- 3. ceturksni – līdz 23. novembrim,
- 4. ceturksni – līdz 23. februārim.

Pašnodarbinātā obligātās iemaksas par ceturksni maksā vienotajā nodokļu kontā līdz ceturksnim sekojošā mēneša 23. datumam, t. i.:

- par 1. ceturksni – līdz 23. aprīlim,
- par 2. ceturksni – līdz 23. jūlijam,
- par 3. ceturksni – līdz 23. oktobrim,
- par 4. ceturksni – līdz nākamā gada 23. janvārim.

Otrs jautājums, kas satrauc daudzus, ir minimālās sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Minimālās VSAOI ir obligāts maksājums, ko par katru personu veic vismaz no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas. Minimālais iemaksu objekts ceturksnī ir 1500 eiro vai 500 eiro mēnesī.

Minimālās iemaksas katrai konkrētai personai aprēķina VSAA. Minimālās iemaksas piedzen VID. Lai noteiktu, vai par konkrēto personu VSAOI tās ir veiktas minimālajā apmērā, VSAA summē visus darba ņēmēja ienākumus, kas nopelnīti, strādājot pie visiem darba devējiem, kā arī pašnodarbinātā statusā deklarētos saimnieciskās darbības ienākumus. Tātad, ja, piemēram, Jānis vienā darba vietā nopelna 400 eiro mēnesī, bet otrā darba vietā 200 eiro, minimālās iemaksas par Jāni nebūs jāpiemaksā nevienam no darba devējiem, jo kopā pa abām vietām Jānis ir nopelnījis vismaz 500 eiro.

Minimālās iemaksas neveic par:

- notiesāto, kas tiek nodarbināts brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā;
  - personu, kura ir sasniegusi vecumu, kas dod tiesības saņemt valsts vecuma pensiju, vai kurai ir piešķirta valsts vecuma pensija (tai skaitā priekšlaicīgi);
  - personu ar I un II grupas invaliditāti;
  - personu, kuras pašas vai laulātā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēts bērns, kas nav sasniedzis triju gadu vecumu;
  - personu, kuras pašas vai laulātā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēti trīs vai vairāk bērnu līdz 18 gadu vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, no kuriem vismaz viens ir jaunāks par septiņiem gadiem, kamēr bērns turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu;
  - personu, kuras pašas vai laulātā algas nodokļu grāmatiņā ir reģistrēts nepilngadīgs bērns, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atzīts par personu ar invaliditāti;
  - personu līdz 24 gadu vecumam, kura mācās vispārējās, profesionālās, augstākās (pilna laika studijās) vai speciālās izglītības iestādē, izņemot laiku, kad attiecīgā persona ir pārtraukusi mācības vai studijas;
  - personu, kuru nodarbina darba devējs, kas reģistrēts Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā;
  - personu, kura ir pakļauta sociālās atstumtības riskam un kuru nodarbina darba devējs, kam piešķirts sociālā uzņēmuma statuss;
  - personu, kura sniedz valsts finansētu pavadona (bērnam līdz 18 gadu vecumam) vai asistenta pakalpojumu vai pašvaldības finansētu aprūpes pakalpojumu bērnam līdz 18 gadu vecumam, vai ES politiku instrumentu projekta ietvaros finansētu aprūpes pakalpojumu bērnam līdz 18 gadu vecumam;
  - laiku, kurā pašnodarbinātajam ir pārtraukta saimnieciskā darbība.
- VSAA, aprēķinot minimālās iemaksas, ņem vērā sekojošo:
- ja aprēķinātais obligāto iemaksu objekts ir mazāks par 500 eiro, darba devējs minimālās iemaksas veic proporcionāli deklarētajam obligāto iemaksu objektam (ja persona ir darba ņēmēja pie vairākiem darba devējiem) un tām kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmējs;
  - minimālo mēneša iemaksu objektu piemēro proporcionāli tām pārskata

ta ceturkšņa kalendāra dienām, kurās persona ir darba ņēmējs;

• minimālo iemaksu objektu nepiemēro proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās:

- 1) darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas,
- 2) darba ņēmējs atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā,
- 3) darba ņēmējam (bērna tēvam) ir piešķirts atvaļinājums sakarā ar bērna piedzimšanu,
- 4) darba ņēmējs atrodas atvaļinājumā bez darba algas saglabāšanas, kas piešķirts darba ņēmējam, kura aprūpē un uzraudzībā pirms adopcijas apstiprināšanas tiesā ar bāriņtiesas lēmumu nodots aprūpējama bērns,
- 5) par pārejošu darbnespēju, grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu maksātajam ir izsniegta darbnespējas lapa.

Ja darba ņēmējam, kurš vienlaikus ir pašnodarbinātais, obligāto iemaksu ziņojumos deklarētais kopējais obligāto iemaksu objekts ceturksnī ir mazāks par 1500 eiro, obligātās iemaksas no starpības starp 1500 eiro un deklarēto obligāto iemaksu objektu (algu) no saviem līdzekļiem veic darba devējs.

Pašnodarbinātais veic minimālās iemaksas tikai tajos periodos, kad nav vienlaikus uzskatāms par darba ņēmēju likuma "Par valsts sociālo apdrošināšanu" izpratnē.

Ja pašnodarbinātā ziņojumā deklarētais obligāto iemaksu objekts – saimnieciskās darbības ienākums – ir mazāks par minimālo iemaksu objektu 1500 eiro ceturksnī, VSAA aprēķina minimālās iemaksas 10% apmērā valsts pensiju apdrošināšanai, kas pašnodarbinātajam jāveic, lai obligātās iemaksas būtu veiktas minimālajā apmērā.

Ja pašnodarbinātais, kurš nav vienlaikus darba ņēmējs, prognozē, ka saimnieciskās darbības ienākums nesasnies 1500 eiro ceturksnī, viņš iesniedz EDS iesniegumu par nākamā ceturkšņa plānotajiem ienākumiem:

- līdz 2021. gada 15. jūlijam – par 2021. gada trešo ceturksni;
- līdz 2021. gada 15. oktobrim – par 2021. gada ceturto ceturksni.

Iesniegumu aizpilda brīvā formā EDS sadaļā "Sarakste ar VID". Iesniegumā norāda, ka konkrētā ceturkšņa mēnešos prognozētais saimnieciskās

darbības ienākums nesasnies 500 eiro mēnesī vai 1500 eiro ceturksnī.

Ja pašnodarbinātais ir iesniedzis VID EDS šādu iesniegumu par nākamā ceturkšņa plānotajiem ienākumiem, VID informāciju nodod VSAA, kas minimālās iemaksas neaprēķina, un pašnodarbinātais veic obligātās iemaksas no faktiski saņemtajiem saimnieciskās darbības ienākumiem.

Kādos termiņos minimālās iemaksas būs jāveic? VSAA triju mēnešu laikā pēc ceturkšņa beigām aprēķina minimālās iemaksas, kas papildus jāveic darba devējam par darba ņēmējiem, un līdz trešā mēneša 20. datumam paziņo to VID. Vienas darba dienas laikā darba devējs saņem informāciju par aprēķinātajām minimālajām iemaksām EDS. Tātad par 2021. gada 3. ceturksni veicamās minimālās iemaksas tiks aprēķinātas 2021. gada decembrī.

Darba devējam ir pienākums līdz trešā mēneša 23. datumam no paziņojuma saņemšanas no saviem līdzekļiem veikt minimālās iemaksas. Tas nozīmē, ka par 3. ceturksni aprēķinātās minimālās iemaksas darba devējam jāveic līdz 2022. gada 23. martam.

Minimālās obligātās iemaksas, kas papildus jāveic pašnodarbinātajam, VSAA aprēķina un paziņo VID attiecīgi līdz 2021. gada 20. decembrim (par 3. ceturksni) un 2022. gada 20. martam (par 4. ceturksni). VID savukārt nekavējoties informē pašnodarbināto EDS – vienas darba dienas laikā pašnodarbinātais EDS un e-pastā saņem informāciju par VSAA aprēķinātajām minimālajām iemaksām. Pašnodarbinātajam ir pienākums līdz trešā mēneša 23. datumam no paziņojuma saņemšanas EDS veikt minimālās iemaksas par iepriekšējo kalendāra gadu.

VSAA triju mēnešu laikā pēc kalendāra gada beigām veic minimālo iemaksu pārrēķinu, ņemot vērā minimālo iemaksu objektu gadam. Darba devējs un pašnodarbinātais par iepriekšējā gada laikā pārmaksātajām minimālajām iemaksām EDS saņems informāciju katru gadu pēc 21. marta. **LL**

Linda PURINA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja p. i.,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

KONSULTĀCIJAS

KONSULTĀCIJU PROJEKTS – ABPUSĒJI NODERĪGS

Kopš 2016. gada darbojas Konsultāciju projekts, kura īstenošana ir viens no nozīmīgiem LLKC darbības virzieniem. Līdz šim sniegtas konsultācijas lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. Konsultācijas saņēmušas vairāk nekā 6000 saimniecību.

Paplašina atbalstāmo loku

Pagājušā gada augustā valdība apstiprināja grozījumus noteikumos par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību konsultāciju pakalpojumu izmantošanas atbalstam lauksaimniecībā un mežsaimniecībā, paplašinot saimniecību loku, kas var saņemt konsultācijas par ekonomiskajiem jautājumiem un uzņēmuma izaugsmes un konkurētspējas veicināšanai, slēdzot ilgtermiņa sadarbības līgumu ar konsultāciju pakalpojuma sniedzēju, kā arī palielināts maksimālā atbalsta apmērs vienam gala labuma guvējam.

Līdz tam konsultāciju pakalpojumu par ekonomiskajiem jautājumiem bija iespēja saņemt mazajām saimniecībām, kuru apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā nepārsniedza 15 tūkstošus eiro. Ievērojot mazo saimniecību īpatsvaru Latvijas lauksaimniecībā un to nozīmi lauku teritoriju apdzīvotības saglabāšanā, kā arī grūtības, ar kādām tās saskaras, realizējot savu produkciju tirgū, šis sliksnis tika paaugstināts līdz 30 tūkstošiem eiro.

Lai saimniecībām, kas atbalsta periodā aktīvi izmantojušas konsultāciju pakalpojumus un jau ir sasniegušas noteikto limitu uz vienu gala labuma guvēju, neliegtu iespēju uzlabot saimniecības darbību ar konsultatīvu at-

balstu, noteiktais atbalsta apmērs tika palielināts no 1500 līdz 3000 eiro.

Plašāk par konsultāciju projektu: <https://ej.uz/qd84>

Madona – augkopība

LLKC Madonas biroja vadītāja Aija Vīgnere:

“LLKC Madonas birojs sniedz daudzpusīgas augkopības konsultācijas mūsu teritorijas zemniekiem. Konsultācijas ir pieejamas saimniecībām, kuras pielieto gan konvencionālo audzēšanas metodi, t. sk. integrētajām saimniecībām, gan arī tām, kuras pielieto bioloģisko audzēšanas metodi. Konsultāciju projekta gaitā saimniecībām tiek gatavoti augu maiņas plāni, mēslošanas plāni, tiek apsekoti sējumi saimniecībā un sniegtas rekomendācijas un citi pakalpojumi. Pakalpojumu klāsts ir daudzpusīgs, izvērtējot katru saimnieka vajadzību pēc padoma. Madonas birojā strādā vairāki augkopji, un pieprasījums pēc konsultācijām ir visu sezonu, saimnieki novērtē sniegtos pakalpojumus. Konsultāciju skaits un saimniecību skaits, kas saņem augkopības konsultācijas, katru gadu aug. 2020. gadā tika sniegtas augkopības konsultācijas 124 saimniecībām, šogad nepilnā pusgadā ir jau sniegtas augkopības konsultācijas 105 saimniecībām. Ir liels gandarījums, ka saimniecības ar konkrēto augkopi sadarbojas jau vairāku gadu garumā. Tas ir labākais speciālistu novērtējums – apmierināts klients un labāki saimniecības rādītāji.”

Zemnieku saimniecības “Plie-deri” īpašnieks Jānis Starcis: “Jau vairākus gadus sadarbojos ar Madonas biroja augkopi Anitu Brosovu. Ar augkopja padomu saimniecība ir attīstījies, ir sasniegti labāki ražības rādītāji, kas rezultējas lielākā saimniecības peļņā. Anita man ir kā otrā Zemes māte – zinoša, mudina izdarīt labāk, savlaicīgāk un efektīvāk. Gan sakārto saimniecībā dokumentus, gan apseko laukus un sniedz labāko padomu. Konsultanta atbalsts ir nepārvērtējams.”

Preiļi – lopkopība

LLKC Preiļu biroja vadītāja Mārīte Fokina:

“LLKC Preiļu birojs sniedz plaša profila konsultāciju pakalpojumus lauksaimniekiem. Piedāvājam konsultācijas ekonomikas, augkopības un lopkopības jomās. Vēsturiski izveidojusies situācija, ka Preiļu biroja darbības teritorijā lauksaimnieku pamatnodarbošanās ir piena un gaļas lopkopība. Lai sekmīgi sniegtu neatkarīgas un kompetentas konsultācijas klientiem, kopš pagājušā gada sākuma esam raduši iespēju paplašināt sniegto konsultāciju pieejamību lopkopības jomā. Preiļu birojā lopkopības konsultācijas sniedz divi lopkopības konsultanti – Zita Briška un Mairis Ormanis. Zita Briška ar Latvijas Lauksaimniecības universitātē iegūto izglītību un darba gadu laikā uzkrāto būtisko praktisko pieredzi un Mairis Ormanis ar Latvijas Lauksaimniecības universitātē iegūto aktuālo un mūsdienu saimniekošanas sistēmām atbilstošu zināšanu bāzi kopā veido spēcīgu un kompetentu lopkopības konsultantu komandu, kas lauksaimniekiem sniedz konsultācijas – pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku reģistrācijas un identifikācijas, dzīvnieku labturības un dzīvnieku slimību jomās.”

Paši konsultanti saka: “Konsultāciju projekts lopkopībā ir ļoti noderīgs ne tikai lauksaimniekiem, bet arī mums kā konsultantiem. Tā ir iespēja iepazīties ar dažādām situācijām lopkopības sektorā, kā arī ar

Foto: Ilze Skudra

Padomus sniedz Madonas biroja augkopības konsultante Anita Brosova

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: no Preiļu konsultāciju biroja arhīva

Preiļu biroja lopkopības konsultante Zita Briška demonstrē skābarības paraugu noņemšanu

saimniecību iekopto praksi problēmu risināšanā. Sniedzot konsultācijas, tiek izskaidrotas normatīvo aktu prasības, novērtēta saimniecībā pielietojamā prakse, un, pamatojoties uz iegūto rezultātu, izstrādāti ieteikumi konkrētās problēmas risināšanai. Konsultāciju process ir abpusēji izdevīgs, jo tiek dots labums ne tikai

Preiļu biroja lopkopības konsultants Mairis Ormanis

klientam, bet arī konsultantiem ir iespēja apgūt tik būtiskās praktiskās zināšanas, kuras turpmāk iespējams izmantot sniegtā pakalpojuma kvalitātes uzlabošanā. Abpusēja uzticēšanās starp klientu un konsultantu sniedz iespēju ātri reaģēt nestandarta situācijās un nokļūt pie pozitīva rezultāta mērķu sasniegšanai.”

Preiļu biroja darbības teritorijā ir daudz jauno lauksaimnieku, kuri turpina vecāku iesākto un saimniecībā iekopto praksi attīsta augstākā kvalitātē. Viens no šādiem jaunajiem lauksaimniekiem ir Vārkavas novada zemnieku saimniecības “Andiņi 1” īpašnieks Juris Lozda, kurš saimniekošanu veic bioloģiskās piena lopkopības jomā.

Z/s “Andiņi 1” īpašnieks Juris Lozda: “Pārņemot saimniekošanu no vecākiem, jaunietim ir jābūt ziņošam visās jomās, sākot no lauksaimnieciskās ražošanas līdz uzņēmuma vadīšanai un grāmatvedībai. Lai spētu novērtēt saimniecības ganāmpulku un uzlabot ražības rādītājus, vērsos pie Preiļu biroja lopkopības konsultanta Maira Ormaņa. Galvenais jautājums bija slaucamo govju ēdināšana, barības devu sastādīšana un to praktiska pielietošana. Konsultants saprotamā valodā izskaidroja neskaidros jautājumus, sastādīja barības devu, ko praktiski pielietoju savā saimniecībā. Rezultātā kāpinājām piena izslaukumu apjomus. Mairis Ormanis ir punktuāls un precīzs, līdz ar to mums bija viegli sadarboties. Ja jautātu novērtējumu, es teiktu 10 balles no 10.” **LL**

Sagatavoja **Dace Millere**,
LLKC Apgāda redaktore

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionāļu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu “Latvijas Lopkopis” iespējams abonēt VAS “Latvijas Pasts” pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski “Latvijas Pasts” mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

DĀRZKOPIĒBA

KĀ MAZINĀT KAITĒKĻU IETEKMI DĀRZĀ

Atnākot kārtējam karstuma periodam, dārzos parādās arvien vairāk kaitēkļu. Tādos brīžos katram dārzkopim šķiet, ka kaitēkļi ir visur un nodara arvien lielāku postu. Kāpēc tā notiek, un kādi tam ir iemesli?

Vienai lielai daļai noteikti nāks prātā, ka vajag tik labi nodrošināties ar krietnu smidzināmo vielu arsenālu kaitēkļu apkarošanai, un viss būs kārtībā. Diemžēl šīs uzvaras gandarījumu dod ar īstermiņa rezultātu, bet nekad nesniedz sistemātisku risinājumu.

Kāpēc vispār rodas problēmas ar kaitēkļiem? Katra kukaiņa dzīve saistīta ar barošanās iespējām: cik tās ir plašas un cik daudz konkrēto saimniekaugu ir pieejami tuvākajā apkārtnē. Šeit sākas pirmā pretruna. Cilvēks vēlas audzēt noteiktas kultūras lielās platībās, izvēloties monokultūras sējumus un stādījumus. Tā kā dabā par visu ir padomāts, tad barības ķēdē viss ir loģiski. Katrai augu sugai ir pretnostatītas noteiktas kukaiņu sugas, kas tos patērē, lai izdzīvotu. Protams, rodas loģisks jautājums: bet kāpēc dabā mums ir ļoti grūti pamanīt kādu kaitēkļu savairošanos? Pat, ja tas notiek, tas ir uz īsu brīdi, ieslēdzas pārējie barības ķēdes posmi, un situācija ātri tiek atrisināta. Cilvēka gadījumā tas tā nenotiek. Jautājums – kāpēc ir cits rezultāts?

Atsevišķas kultūras audzējot lielākās platībās, tiek nodrošināts “bagātīgs restorāns” konkrētās šķirnes konkrētām kaitēkļu sugām. Tāpat ikreiz, kad mēs iesējam kārtējo lauku vai dobi ar sev vajadzīgiem kultūraugiem, uzbrukumi tiem atkarojas atkal un atkal. Postījumi notiek atkal un atkal. Ir daudz nosacījumu, kas radītos postījumus pastiprina vai, otrādi, samazina, taču vienmēr ir tā, ka kaitēkļi “savu ražas” daļu paņems.

Agrotehniski ir ļoti daudz paņēmieni, kas palīdz šo situāciju uzlabot, taču ne tik tālu, lai cīņu ar kaitēkļiem varētu noņemt no dienas kārtības. Kāds, iespējams, iebildīs, ka augu aizsardzība ir ļoti augstā līmenī un kontrole pār kaitēkļiem tomēr notiek, un ražas tiek izaudzētas. Tomēr ne viss ir tik ideāli. Jaunas ķīmisko kaitēkļu apkarošanas līdzekļu darbīgās vielas ienāk lēnāk, nekā konkrētās kaitēkļu sugas pielāgojas jeb spēj daļēji izdzīvot. Zemes klimatiskie apstākļi arī kļūst grūtāk prognozējami. Tāpat mazinās iespējas šos līdzekļus kvalitatīvi iz-

Foto: Māris Narvils

Mārītes spēj ierobežot laputis

smidzināt. Pavisam nesenā pagātnē bija vērojams viens no karstākajiem jūnijiem meteoroloģisko novērojumu vēsturē. Tādos apstākļos ir vērojama daudzu kaitēkļu savairošanās.

Kā uzlabot situāciju dārzā, lai kaitēkļi nekļūtu par problēmu katru veģetācijas periodu no jauna.

Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana

Konceptuāli tas nozīmē, to ka kultūraugu, jo sevišķi augļu, ogu, dārzeņu un riekstu audzēšana ir mērķtiecīgi jāvirza daudzveidības virzienā.

Platību pārskatīšana

Kā tas būtu saprotams? Pašreizējā situācijā ir noteikts, ka atbalsta maksājumi ir par monokultūras platību, tā sakot no žoga līdz žogam, jo tikai tā var saņemt atbilstošo platības likmi. Iekļaujot citu grupu augus – ārstniecības, aromātiskos, garšaugus, dekoratīvos augus – attiecīgajos sējumos un stādījumos, var iegūt pavisam citu rezultātu. Kā tas ir iespējams, ka noteiktu sugu augi attiecībā pret mums vajadzīgo kultūraugu ir spējīgi pasargāt no noteiktu sugu kaitēkļiem. Tas nozīmē, ka, lai normāli varētu izaudzēt, teiksim, sīpolus, mēs paralēli stādām kultūras, kuras palīdzēs tikt galā ar atbilstošajiem kaitēkļiem. Jā, tas ne-

apšaubāmi ir sarežģītāk no kopšanas viedokļa, taču ļoti pārliecinoši palīdzēs izvairīties no būtiskas kaitēkļu invāzijas. Tas nozīmē, ka, ja parasti audzē hektāru sīpolu, tad jauktu stādījumu platībā sīpolu būtu par 10% mazāk. Nākotnē vajadzētu domāt par kultūraugu grupām noteiktiem kultūraugiem, kas var kalpot kā servisa augi. Tos vajadzētu iekļaut atbalstam paredzētajā platībā, lai nodrošinātu sīpolu ražas veidošanos.

Augu sugu skaita palielināšana

Skaidrs, ka viena servisa vai pakalpojuma augu sugas atrašanās blakus monokultūrai kaitēkļu problēmu risinās tikai daļēji. Toties trīs vai piecas sugas jau ļoti nopietni ietekmēs kaitēkļu savairošanās spēju. Iespējams, jau septiņas pakalpojuma augu sugas ekonomiski nozīmīgu kaitēkļu savairošanās spēju izslēgtu pavisam.

Dažādu grupu augu izmantošana

Visbiežāk jauktajos stādījumos izmanto citus kultūraugus, jo īpaši dārzeņiem. Retāk garšaugus un aromātiskos augus. Var vēl izmantot ārstnieciskos un dekoratīvos augus. Tas nozīmē, ka visiedarbīgāk ir izmantot pakalpojuma augus no dažādām augu grupām.

► 9. lpp.

8. lpp.**Pakalpojuma augu sugu atrašanās laiks dārzā**

Tas nozīmē, ka tiem dārzā ir jāatrodas pastāvīgi. Vispirms jau veģetācijas perioda laikā. Gan pirms, gan pēc kultūrauga audzēšanas un, protams, paralēli kultūrauga audzēšanas laikā. Ārpus veģetācijas perioda tās var būt starpkultūras – kā ziemotspējīgās, tā viengadīgās.

Svarīga atbilstošo pakalpojuma augu sugu audzēšana nevis vienkārši tāpat, bet tajos periodos, kad pastāv relatīvi visaugstākie riski savairoties tām kaitēkļu sugām, ko atbilstošie augi vislabāk dezorientē, atbaida.

Derīgo kukaiņu piesaistīšanas iespējas

No augiem esam pārgājuši uz nākamo palīgu grupu, par kuru ir jāparūpējas, un, protams, ka tas aizņem arī atbilstošu platību.

Te ir izceļamas divas milzīgas kukaiņu grupas – vieni, kas izmantoti jau sendienās un ir dabīgie un savvaļas apputeksnētāji. Otra grupa ir plēsīgie kukaiņi, kuri var izmantot kaitēkļus savā barībā tiešā veidā vai izmantot jaunās paaudzes izaudzēšanā. Pieaugušie kukaiņi imago, parazitē kaitēkļu olniņās, vai kāpuros. Tas notiek, iedējot tur savas olniņas.

Derīgo kukaiņu piesaistīšana

Tā var notikt kā mākslīgā, tā dabiskā veidā. Mākslīgais veids ir noteikto plēsīgo kukaiņu sugu izlaišana dārzā. Tie ir speciāli laboratorijās pavairoti plēsīgie vai parazitējošie kukaiņi. Tos izlaiž noteiktos veģetācijas perioda brīžos, kad tie var būt visefektīvākie pret noteiktajiem kaitēkļiem. Šajos gadījumos izlaistie derīgie kukaiņi vērsas pret konkrētiem kaitēkļiem, bet neseko tālāka situācijas stabilizēšana, jo, barības bāzei aprūkotot, tie iet bojā, un nākamajā sezonā viss ir jāsāk no jauna. Ir ziņas, ka, gan izlaižot dārzā katru gadu trihogrammas, kādas trīs, četras sezonas pēc kārtas kopējā kaitēkļu populācija tiek pazemināta zem ekonomiski kaitīgā sliekšņa.

Lai piesaistītu savvaļas derīgos kukaiņus, kuri ir lielā skaitā – dažādu sugu mārītes, zeltactiņas, ziedmušas, kāpurmušas, spožlapsenītes, jātnieciņi, skrejvaboles –, ir jārikojas savādāk. Lielā mērā, nostiprinot pakalpojuma augu audzēšanu, mēs sekmēsīm derīgo kukaiņu savairošanos. Ziedošie augi ir viens no priekšnosacījumiem, lai šos

kukaiņus piesaistītu. Tas ir nepieciešams tāpēc, lai dažādu sugu pieaugušajiem kukaiņiem būtu, kur baroties, jo tie barojas tikai ar šo augu izdalīto nektāru. Īpaši izceļas kurvjziežu dzimtas augi – dilles, ķimenes, anīss, koriandrs, fenhelis. No savvaļas augiem – savvaļas burkāns. Tādā situācijā mums pat būs grūti pamanīt to brīdi, kad attiecīgās grupas derīgie kukaiņi ir noraģējuši uz konkrētās kaitēkļu sugas savairošanos. Visticamāk, reakcija būs no vairākām sugām, līdz ar to “uzbrukums” kaitēkļiem būs daudzveidīgs un efektīvs.

Citādāk ir ar skrejvabolēm, tās efektīvi pārskata teritoriju zemsedzē. Viena skrejvabole barošanās nolūkos var pārvietoties vairāku desmitu metru attālumā. Tām nevajag neko īpašu, bet tikai iespēju paslēpties gaišajā dienas laikā. Tās parasti slēpjas zem kaut kā. Esmu novērojis, ka sevišķi daudz skrejvaboļu ir tur, kur ir kādi akmeņu krāvumi, derēs arī dēļu gali, celmi. Skrejvabolēm ir daudz sugu, un visas var palīdzēt. Mēs tām palīdzam, parūpējoties par paslēptuvēm. No jaunākiem daudzgadīgajiem augiem kaitēkļus var arī nokrafit, jo īpaši vakarpusē. Tie nespēs uzrāpties atpakaļ uz saimniekauga, jo zemsedzē krēslas stundā medības uzsāk skrejvaboles.

Noslēdzot derīgo kukaiņu sadaļu, mēs paši vēl varam dot labu artavu derīgo kukaiņu pavairošanā, un tā ir kukaiņu viesnīcu izgatavošana. Tagad ir vērojama laba iezīme, katrs, kam ir prasmīgas rokas, spēj to izgatavot. Norit pat zināma sacensība starp dārzu īpašniekiem, kurš izcelsies ar oriģinālāku dizainu. Vislabākie ir dabas materiāli. Caurulītes no dažādiem augu stiebriem – niedrēm, suņuburkšķiem, latvāņiem. Var saurbt caurumiņus koksnes klučos. To visu paliekot zem jumtiņa, neaizmirstam par aizsardzību pret putniem, abās pusēs liekam metāla sietu, tik smalku, lai putni ar knābi netiktu klāt augu stublāju caurulītēm un koka klučos izurbtajiem caurumiem, kur iemājos dažādi derīgie kukaiņi. Internetā var pasmelties daudz dažādu ideju.

Šis bija citādāks skatījums uz to, kā panākt pēc būtības to, ka kaitēkļi jūsu dārzā vairs nebūs problēma. **LI**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

ATBALSTS**MAZIE LAUKSAIMNIEKI
TUVĀKAJĀ LAIKĀ VARĒS
PIETEIKTIES ATBALSTAM
SAVU SAIMNIECĪBU
ATTĪSTĪBAI**

Lai sniegtu atbalstu mazajiem lauksaimniekiem, veicinātu mazo lauku saimniecību konkurētspēju, paaugstinot to ražošanas produktivitāti, efektivitāti, atbalstot kooperāciju un tirgus pieejamību un nodrošinātu iespēju mazajām lauku saimniecībām pieteikties uz atbalstu saimniecību attīstībai, 22. jūnijā valdība atbalstīja grozījumus MK 09.06.2015. noteikumos Nr. 292 “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma “Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības””.

Atbalsta pretendentiem sadarbībā ar lauksaimniecības nozarē strādājošu konsultāciju pakalpojuma sniedzēju ir jāizstrādā saimniecības biznesa plāns, kuru sagatavo vismaz trim gadiem, bet ne ilgākam laikposmam kā līdz 2024. gada 31. decembrim. Atbalsta apjoms biznesa plāna īstenošanai ir 15 000 eiro.

Noteikumu grozījumos precizēti atbalsta saņemšanas nosacījumi, lai nodrošinātu atbalsta pieejamību 2021. gadā, tāpat arī precizēti projekta atlases kritēriji, veicinot mazo saimniecību dalību un produkcijas realizāciju caur lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām.

Tuvākajā laikā Lauku atbalsta dienests izsludinās projektu iesniegumu pieņemšanas kārtu.

Grozījumi stāsies spēkā pēc to publicēšanas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”. **LI**

ZM informācija

UZŅĒMĒJDARBĪBA

JŪRKALNES “AVOTOS” – PĒC ZIVĪM UN ATPŪTAS

Marita un Ritvars Jēkabsoni Ventspils novada Jūrkalnē saviem spēkiem attīsta lauku tūrismu, apvienojot to ar piekrastes zvejniecību.

“Esmu viena no trijām zvejnieksievām Jūrkalnē,” ar lepnumu saka Jūrkalnes “Avotu” māju un IK “Marita J” saimniece Marita Jēkabsonē. Lai arī abi ir iedzimti vietējie un zvejas lietas ir asinīs, oficiālu komerczvejnieku statuss Maritai ar vīru Ritvaru ir tikai gadu, pirms tam zvejojusi ar pašpatēriņa zvejas atļaujām. Taču, tā kā saimniecības pamatienākumus nodrošina tūristi, no kuriem lielākā daļa grib ēst vietējās zivis, Marita izdomāja, ka zvejošana jāliek uz komerciāliem pamatiem.

Tūrismā – sadarbībā ar ciema ļaudīm

Marita savu saimniecisko darbību kopā ar ģimeni sāka jau 2008. gada pavasarī. “Avotu” mājas atrodas Jūrkalnes centrā, apmēram 600 metrus no jūras stāvkrasta. Vispirms tika izbūvēta viesu māja “Kāpas” – guļbaļņu namiņš ar pirtiņu un baļļu. Marita saka, ka tieši pirts ar baļļu ir tā, kas nodrošina viesu plūsmu visu gadu – ziemā cilvēkiem ir vēlme izkarsēties pirtī un atsvaidzināties baļļā. Vasarā pieprasījuma pēc pirts faktiski nav, ceļotājiem pietiek ar jūru. Tūrisma plūsmai augot, blakus saimniecības ēkā izveidoti arī trīs numuriņi nakšņošanai. Sākotnēji – ar minimālām ērtībām, bet saimnieki ātri vien saprata, ka ceļotājiem ar gultu vien ir par maz, tādēļ katrā numuriņā iebūvēta tualete un dušas telpa.

Galvenais elements, ar ko ceļotāji tiek pievilināti “Avotiem” – iespēja iegādāties vietējos lauku labumus. Marita smeļ – piedāvājam visu, ko vien ceļotāji

Foto: Iveta Tomsone

Ritvars un Marita Jēkabsoni pie savas zvejas laivas. To katru reizi, kad dodas zvejā, uz un no jūras ved ar traktoru. Atstāt jūrā nedrīkst garnadžu dēļ

vēlas. Viss, kas Jūrkalnē tiek audzēts, nopērkams arī pie Maritas. “Ir jūrkalnieši, kuri paši nevēlas savā sētā redzēt svešus ļaudis, tad nu veidoju sadarbību, iepērkot no viņiem izaudzēto. Zivis man ir pašai, pārdodu maizīti, ko Alsungas pusē mazos apjomos – 10 līdz 15 kukulišus vienā reizē – cep pieredzējusi cepēja. No vietējām piemājas saimniecībām iepērku zaļumus, dārzeņus un ogas. Ir arī sadarbība ar mazu piensaimniecību, kas piegādā sviestu, pienu, krējumu, biezpienu. Ir, kas piegādā pirts slotas un meža veltes – ogas, sēnes. Ir pat vietējo amatnieku darinājumi,” stāsta saimniece.

Lauku labumi iegādājami turpat saimniecībā izveidotā kioskā. Tie tiek izmantoti arī tūristu ēdināšanai.

Jūrkalnes mājas kafejnīca

Ar ēdināšanu saistīta saimniecības šī gada darbība. Jūnijā “Avotos” uzsākta vakariņu – mājas kafejnīcas – organizēšana ar dzīvo muziku. Šādu pasākumus plānots rīkot divas reizes mēnesī – lai cilvēki brauc, bauda dabu, mūziku un gardu ēdienu. Ideja Maritai radās tādēļ, ka pie Lieljūras, kā tiek saukta atklātā Baltijas jūras piekraste, ceļotājiem pēc pulksten septiņiem tā īsti vairs nav, kur paēst – krodziņi strādā līdz astoņiem vakarā, bet apmeklētājus pārtraucot pieņemt stundu agrāk. Tādēļ dažkārt, vakaros uzņemot ceļotājus, nākas gādāt arī ēdienu.

Pirmie mājas kafejnīcas vakari jau aizvadīti un pirmās mācības arī gūtas.

Pieredze rāda, ka pārāk plašu ēdienu klāstu, ja vien talkā nenāk pietiekams skaits palīgu, piedāvāt nevajag. Pirmkārt, vasaras karstajā laikā cilvēki uz lielu ēšanu nav gatavi. Otrkārt – ģimenei vienai, pat ar pāris palīgiem, ir grūti apkalpot lielu apmeklētāju skaitu. Saimniece secina – pietiek ar uzskodu plati un zivju zupu. Trīs ēdienu jau ir par daudz. Turklāt vīrs Ritvars atzīst, ka riktēšanās mājas restorānam – kūpināšana, gatavošana, kārtošana – atņem daudz spēka un laika. Reizi vai divas mēnesi to var darīt, bet – ne biežāk. Labi, ka liels palīgs ir meita Justīne, kura mācās par pavāri, talkā nākušas arī sievas no ciema.

Marita: “Šāda darbošanās – vietējo labumu, jo īpaši zivju, piedāvāšana ceļotājiem – veic arī izglītojošu darbu. Dažkārt mums prasa, vai skumbijas var dabūt. Nē, nevar. Skumbrijas mūsu jūrā nepeld! Var dabūt to, ko no jūras izdodas izvilkt – butes, dažkārt vējzivis, ir arī kāds lasis, bet vispieprasītākie ir apaļie jūrasgrunduļi.”

Tūrisms stutē zveju

Ģimenē zvejošana pamatā ir Ritvara atbildībā, bet Marita visai bieži mēdz doties līdz palīgā. Jāteic gan, ka Lieljūrā, kur bieži mēdz pūst stipri vēji, piekrastes zvejniekiem nav viegla dzīve – ja vien nav stipra un liela zvejas laiva, pie zivīm tikt var vien dažas dienas mēnesī. Turklāt jāreķinās arī ar valsts noteiktajiem liegumu laikiem, kad zvejojot vispār nedrīkst, vai nedrīkst

“Avotu” galvenais ienākumu avots ir tūrisms. Ceļotāji šeit ir visu gadu, jo tiem ir tīkams piedāvājums – pirts ar apkurināmu baļļu

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Vienīgā nobrauktuve Jūrkalnē, kur zvejnieki var tikt jūrā

Ritvars Jēkabsons, tiekoties ar biedrības "Mazjūras zvejnieki" vadītāju Andri Cīruli

zvejot konkrētas zivju sugas. Tad vēl arī roņi, kas mēdz izēst lomu tā, ka labi, ja zivju galvas vien pāri paliek. Arī valsts ieviestais administratīvais slogs ar elektronisko lomu deklarēšanu vienkāršam zvejniekam ir grūti apgūstams.

Marita: "Daudzus gadus zvejā gājām priekš sevis. Dažreiz tiklā nebija pat tik daudz zivju, lai kaķim tiktu, dažreiz – pietiekami daudz, lai paēstu paši un uzcienu tūristus. Lai kūpināšana un zivju tirdzniecība būtu oficiāla, nokārtojām komerclicenci zvejai. Komerczvejnieki esam kopš kopš pērnā gada jūlijā, pieci mēneši pagāja, kamēr nokārtojām "papirus", bija arī jāsameklē laiva, kurai ir jūras numurs. Tieši zvejas laivas iegāde un reģistrēšana Jūras reģistrā aizņēma visvairāk laika."

Bez kārtīgas laivas atklātā jūrā nav, ko meklēt. Marita stāsta, ka reizēm ar šausmām skatās, kā jūrā dodas tie pilsētnieki, kuri iegādājušies īpašumus piekrastē un tikuši pie pašpatēriņa zvejas atļaujām – pamatā jūrā dodas ar piepūšamajām laivām un zvejas tīklus izvietoj, kur un kā ienāk prātā. Viņa uzsver: "Elementāra drošība tomēr ir jāievēro, nu nevar jūrā braukt ar visu,

kas turas uz ūdens un kam piešķirts laivas numurs. Ne reizi vien tādus nācies glābt, pērn ziemā vien no šādiem "drosmīgajiem" izglābt neizdevās."

Ritvars piebilst, ka plašā joslā gar Jūrkalni ir tikai viena nobrauktuve pie jūras, kur zvejnieki var ar traktoru laivu aizvest un ielaist ūdenī. Tas parasti notiek ļoti agrās rīta stundās. Pēc vairākām stundām nākot malā, dažkārt piebrauktuvi ir nobloķējušas tūristu automašīnas, un zvejnieks mājās netiek. Arī pērn, liktenīgajā rītā, kad jūrā apgāzās paš-

patēriņa zvejas laiva, glābēji ar saviem peldlīdzekļiem jūrā tika ar kavēšanos, jo nobrauktuve bija bloķēta. Vienu no diviem laivā esošajiem izglāba Ritvars ar Maritu, otru cilvēku izglābt neizdevās.

Lai arī tūrisms ir pamata ienākumu avots, zveja Maritai ar Ritvaru ir asinīs. Šobrīd IK "Marita J" lomus ķer ar desmit reņģu tīkliem, kuros pēdējos gados gan visvairāk ķeras apaļie jūrasgrundūļi. Šīs nav Latvijai tradicionālas zivis, tās piekrastē parādījušās tikai nosacīti nesēn. Marita: "Sākumā grundūļus metām ārā, barojām vistām. Tad reiz nokūpinājām, un, izrādās, ka cilvēkiem šīs zivis ļoti garšo."

Jūrasgrundūļi gan vairāk tiek ķerti pavasara pusē, bet jūlijā un augustā zivju ir mazāk – tiek ķertas butes, asarīši. Bagātīgāks ir rudens, kad biežāk parādās laši. Vēlā rudenī sākas dažādi lieguma laiki, ziemas periodā un agrā pavasarī zvejnieki jūrā faktiski netiek vēju un viļņu dēļ. Šogad Jēkabsoni zvejas sezonu atklāja tikai maijā, ķerot dienas, kad vēji un aukstais laiks pierimst. Tiesa gan, nācies zaudēt tīklus, jo tos roņi un dažkārt arī viļņi saplēš. Ritvars saka – gadā 1000 eiro vien aiziet tīklu iegādei. Nekādiem roņu atbaidīšanas aparātiem zvejnieki netic, ja arī pēkšņi tiktu izgudroti tādi, kas darbojas, tad atklātā jūrā tos likt neesot jēgas. Ritvars: "Labāk tos 400 000 eiro, ko Latvija no ES naudas ieguldīja aparātu izstrādē, būtu izdalījuši zvejniekiem piekrastē, katram sanāktu ne tikai pa labai laivai ar motoru, bet arī vēl tīkliem."

Lai arī zvejas un tūrisma sezona vēl pašā karstumā, Marita jau gatavojas rudenim – kopš pagājušā gada viņa uzņēmusies rīkot čempionātu bušu makšķerēšanā no krasta. Šogad tas paredzēts 16. oktobrī. **LL**

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

Jūrkalnei ceļotājus piesaista ne tikai stāvkrausts un daba, bet arī nesēn tapušais Vētru muzejs, kas vēsta par Baltijas jūras stihijas upuriem. Muzeja ekspozīcija papildināta ar pludmalē atrastajām un no dzelmes izceltajām senlietām no jūras pētnieka Voldemāra Raina kolekcijas

MEŽSAIMNIECĪBA

VASARAS OTRAJĀ PUSĒ GAIDĀMA PIETEIKŠANĀS UZ ES ATBALSTU JAUNAUDŽU RETINĀŠANAI

Atbilstoši jau iepriekš sniegtajai informācijai par ES atbalstu meža īpašniekiem 2021.–2022. gada periods tiek uzskatīts par pārejas periodu pēc LAP 2014.–2020. gada perioda līdz Kopējās Lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna 2023.–2027. gadam stāšanās spēkā.

Attiecībā uz ES atbalstu mežsaimniecībai konceptuāli pārejas periodā darbojas iepriekšējā perioda nosacījumi ar jaunā KLP perioda finansējumu. Lai atbilstoši pieejamajam finansējumam meža īpašniekiem piedāvātu atbalsta pasākumus, Zemkopības ministrija ierosinājusi grozījumus Ministru kabineta noteikumos Nr. 455 "Kārtība, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu pasākuma "Ieguldījumi meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā" īstenošanai".

Sagatavotie grozījumi paredz vairākas izmaiņas:

1) 2021. un 2022. gadā atbalsts tiks piešķirts tikai par jaunaudžu retināšanu. Šajā periodā atbalsts šobrīd netiek plānots meža ieaudzēšanas, jaunaudžu retināšanai ar atzarošanu un citiem meža audžu nomainīšanas un atjaunošanas pasākumiem.

2) Tiek samazināta atbalsta intensitāte par jaunaudžu retināšanu no 70 vai 60% uz attiecīgi 60 vai 50%, un par kritēriju atbalsta intensitātes piemērošanā nosakot pretendenta īpašumā esošo meža platību (200 ha robežvērtība), izslēdzot līdz šim esošos mistraudzes un priežu jaunaudžu retināšanas kritērijus.

3) Gadījumos, kad iesniegto projektu vērtēšanā iegūto punktu summa ir vienāda, priekšroka saņemt atbalstu būs pretendenta, kas iepriekš saņēmis atbalstu mazāku platību retināšanai vai konkrēto projektu plāno īstenot mazākā platībā. Līdz šim piemērotais kritērijs šādos gadījumos bija arī pašvaldības teritorijas ar mazāku teritorijas attīstības indeksu.

4) Atbalstu vienas jaunaudzes retināšanai laika posmā 2014.–2022. gadam varēs saņemt ne vairāk kā divas reizes.

5) Mainīti projektu atlases kritēriji,

Foto: no MKPC arhīva

Gaidāma pieteikšanās uz ES atbalstu jaunaudžu retināšanai

t. i., projektam piešķirami punkti, izslēdzot punktus par valdošās koku sugas nomainīšanas aktivitāti, kā arī mazinot punktus no 25 uz 15 par meža īpašumā esošo platību līdz 50 ha, savukārt palielinot punktus par atbalstam pieteiktu mazāku platības lielumu kārtā – līdz 10 ha būs 30 punkti, bet savukārt par pieteikto platību virs 50 ha punkti netiks piešķirti vispār.

6) Pasākumu plāni, kas saskaņoti ar Valsts meža dienestu pirms grozījumu spēkā stāšanās, būs derīgi.

Pārejas periodā ES atbalstam 2021.–2022. gadam plānota viena projektu pieteikšanas kārtā, kurā projektus varēs iesniegt šīs vasaras otrajā pusē, kārtā pieejamais finansējums būs ap 6 milj. eiro.

Par noteikumu grozījumu spēkā stāšanos un projektu pieteikumu iesniegšanu Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) darbinieki informēs semināros, sniedzot arī individuālas konsultācijas un palīdzot ar situācijas izvērtējumu meža audzēs un nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, lai pieteiktos ES atbalstam jaunaudžu kopšanai. Vairāk informācijas: <http://new.lkkc.lv/lv/nozares/mezsaimnieciba> un sadaļā Semināri meža īpašniekiem.

Attiecībā uz pieejamo ES atbalstu mežsaimniecībai no 2023. gada Zemkopības ministrija š. g. maijā tematiskajā darba grupā prezentēja piedāvājumu par Kopējās Lauksaimniecības politikas Stratēģiskā plāna II pīlāra (lauku attīstības) meža nozares atbalsta intervenci,

paredzot atbalstu meža ieaudzēšanai un sekojošajai kopšanai, jaunaudžu retināšanai, meža audžu nomainīšanai, kā arī *Natura 2000* meža maksājumiem.

MKPC par izteikto piedāvājumu sagatavoja un iesniedza sekojošu viedokli un priekšlikumus:

1) Investīciju veida atbalstā nepieciešams iekļaut pasākumu un finansējumu, kas būtu paredzēts meža atjaunošanai pēc ugunsgrēkiem vai dabas katastrofām, arī slimību un kaitēkļu darbības rezultātā iznīcināto meža audžu atjaunošanai.

2) Investīciju veida atbalsta pasākuma jaunaudžu retināšanai un meža audžu nomainīšanai norisei būtu nepieciešams piešķirt finansējumu, kas līdzvērtīgs LAP 2014.–2020. periodā pieejamajam, apjomā līdz 20 milj. eiro, un tā ietvaros paredzēt arī meža audžu retināšanai nepieciešamo motorinstrumentu iegādi.

3) Nepieciešams nodrošināt atbilstošu finansējumu *Natura 2000* maksājumiem meža īpašniekiem, kas saglabātu vismaz līdzšinējās maksājumu likmes par ha gadā, un to ikgadēju izmaksu.

Paredzams, ka sarunas turpināsies par ES atbalstu mežsaimniecībai no 2023. gada, gan par pasākumiem, gan tiem pieejamo kopējo finansējumu.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@lkkc.lv, laukutikls@lkkc.lv

WWW.LLKKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

PANĀKTA PROVIZORISKA VIENOŠANĀS PAR KLP

Eiropas Parlaments un Padome 25. jūnijā panāca provizorisku politisku vienošanos par jauno Kopējo lauksaimniecības politiku (KLP).

Eiropas Komisijas paziņojumā par KLP vienošanos norādīts, ka tā paver ceļu uz taisnīgāku, zaļāku, dzīvniekiem draudzīgāku un elastīgāku lauksaimniecības politiku. No 2023. gada janvāra īstenojamas vides un klimata pārmaiņas mazinošas ieceres, kas pieskaņotas Zaļā kursa mērķiem. Jaunā KLP nodrošinās arī taisnīgāku KLP atbalsta sadalījumu, īpaši mazām un vidējām ģimenes saimniecībām un jauniem lauksaimniekiem.

Balstoties uz vienkāršākiem noteikumiem, kas izstrādāti ES līmenī, katrai dalībvalstij jāsagatavo un līdz 2021. gada 31.12. jāiesniedz stratēģiskais plāns rīcības politikas īstenošanai nākamajos piecos gados. Pēc tam Komisijai būs seši mēneši plānu novērtēšanai un apstiprināšanai, un tie stāsies spēkā 2023. gada sākumā.

Taisnīgāka KLP

Pirmo reizi KLP ietvers sociālo nosacījumu sistēmu jeb kondicionalitāti: lai saņemtu KLP līdzekļus, KLP labuma guvējiem būs jāievēro Eiropas sociālo un darba tiesību elementi.

Ienākumu atbalsta pārdale būs obligāta. Dalībvalstis vismaz 10% pārdalīs par labu mazākām lauku saimniecībām, un savā stratēģiskajā plānā tām jāapraksta, kā tās plāno to darīt.

Atbalstam gados jauniem lauksaimniekiem (līdz 40 g. v.) būs obligāti jāatvēl vismaz 3% no dalībvalstu KLP ienākumu atbalsta budžeta. Tas

varētu ietvert ienākumu atbalstu, investīciju vai darbības sākšanas atbalstu gados jauniem lauksaimniekiem.

Zaļāka KLP

Jaunā KLP atbalstīs pārkārtošanos uz ilgtspējīgāku lauksaimniecību saskaņā ar Zaļo kursu, stratēģiju “No lauka līdz galdam” un Biodaudzveidības stratēģiju.

Noteikts vērienīgāks prasību minimums, kas KLP labuma guvējiem būs jāievēro, lai saņemtu atbalstu. Piemēram, saimniecībā vismaz 3% aramzemes jāatvēl biodaudzveidībai un ar ražošanu nesaistītiem elementiem, bet ar ekoshēmu palīdzību šo rādītāju varēs palielināt līdz 7%. Tiks aizsargāti visi mitrāji un kūdrāji.

Dalībvalstīm vismaz 25% no sava ienākumu atbalsta budžeta ir jāpiešķir ekoshēmām — kopā 48 miljardi eiro no tiešo maksājumu budžeta.

Vismaz 35% lauku attīstības līdzekļu tiks atvēlēti agrovidiskām saistībām, kas veicina videi, klimatam un dzīvnieku labturībai labvēlīgu praksi.

Elastīgāka KLP

Ar jauno KLP tiek ieviesta jauna pieeja darbam: katra dalībvalsts izstrādās nacionālo KLP stratēģisko plānu, kurā aprakstīts, kā tiks sasniegti KLP mērķi, kā arī zaļā kursa mērķi, kas aprakstīti stratēģijā “No lauka līdz galdam” un Biodaudzveidības stratēģijā.

Turklāt jaunajā KLP galvenā uzmanība ir veltīta sniegumam, pateicoties šādiem faktoriem:

- vienkāršāki noteikumi ES līmenī;
- gada snieguma ziņojums, ko dalībvalstis iesniegs Komisijai no 2024. gada,

un ikgadēja izskatīšanas sanāksme;

- tas, ka Komisija KLP stratēģisko plānu sniegumu izskatīs 2025. un 2027. gadā un vajadzības gadījumā prasīs dalībvalstu rīcību;

- kopīgu rādītāju kopums KLP īstenošanas uzraudzībai un KLP stratēģisko plānu snieguma novērtēšanai.

Lauksaimnieku pozīciju stiprināšana

Jaunā KLP saglabā vispārējo orientāciju uz tirgu, un ES lauku saimniecībās jādarbojas saskaņā ar tirgus signāliem, vienlaikus izmantojot iespējas, ko ārpus ES paver tirdzniecība. Tā arī nostiprina lauksaimnieku pozīcijas pārtikas piegādes ķēdē, paplašinot lauksaimnieku iespējas apvienot spēkus, arī ar dažiem konkurences tiesību izņēmumiem.

Tirgus pasākumu finansēšanai krīžu laikā tiks izveidota jauna lauksaimniecības rezerve, kuras ikgadējais budžets būs vismaz 450 miljoni eiro.

Nākamie soļi

Jaunā KLP, kas aptver trīs regulas (horizontālā, stratēģisko plānu un tirgus kopīgās organizācijas regula), vēl oficiāli jāapstiprina Eiropas Parlamentam un Padomei, lai tās varētu stāties spēkā.

Ar panākto vienošanos neapmierinātas ir “zaļo” organizācijas, norādot, ka 25%, kas dalībvalstīm no lauksaimnieku ienākumu atbalsta budžeta ir jāpiešķir ekoshēmām, ir par maz. Sākotnējais EK uzstādījums bija 30%, bet dalībvalstu vairākums prasīja 20%, kompromisa rezultātā ekoshēmām būs jāatvēl 25%.

REVĪZIJAS PALĀTA KRITIZĒ KLP

ES lauksaimniecības finansējums, kas paredzēts rīcībai klimata jomā, nav palīdzējis samazināt lauksaimniecības radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas, secināts Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašajā ziņojumā.

Lai gan vairāk nekā ceturtdaļa daļa no visiem 2014.–2020. gada ES lauksaimniecības izdevumiem (vairāk nekā 100 miljardi eiro) bija paredzēti klimata pārmaiņām, kopš 2010. gada lauksaimniecības radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas nav samazinājušās. Revīzijas palāta norāda, ka tas ir tāpēc, ka lielāka-

jai daļai Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) atbalstīto pasākumu ir zems klimata pārmaiņu mazināšanas potenciāls un KLP nestimulē efektīvas klimata labvēlīgas prakses izmantošanu.

Revidenti pārbaudīja, vai 2014.–2020. gada KLP atbalstīja klimata pārmaiņu mazināšanas praksi, kuras izmantošanas gaitā ir iespējams samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas no trim galvenajiem avotiem: lauksaimniecības dzīvniekiem, ķīmiskajiem mēslošanas līdzekļiem un kūsmēsliem, kā arī no zemes izmantošanas (aramzeme un zālāji). Viņi analizēja,

vai salīdzinājumā ar 2007.–2013. gada periodu Kopējā lauksaimniecības politika 2014.–2020. gada periodā labāk stimulēja efektīvas klimata pārmaiņu mazināšanas prakses ieviešanu.

Lauksaimniecības dzīvnieku radītās emisijas veido aptuveni pusi no lauksaimniecības emisijām; kopš 2010. gada tās nav mazinājušās. Šīs emisijas ir tieši saistītas ar ganāmpulka lielumu, un liellopi rada divas trešdaļas no tām. Ar lauksaimniecības dzīvniekiem saistāmo emisiju īpatsvars palielinās vēl vairāk, ja ņem vērā dzīvnieku barības ražošanas (tostarp importa) emisijas.

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

BIOAMATA – GARDAS UN BIOLOĢISKI AUDZĒTAS ZEMENES

Oskars Balodis ar ģimeni saimnieko jaunā Cēsu novada Amatas pagastā, gleznainās Amatas upes krastā. Saimniecība ir bioloģiski sertificēta un tiek apsaimniekoti 10 hektāri lauksaimniecības zemes, audzēti graudaugi un zemenes. Baložu ģimenes saimniecībai izveidots zīmols “BIOAmata”, kas šobrīd saistās ar bioloģiski audzētām zemenēm.

“Ja saimniekot, tad tikai bioloģiski!”

Uz jautājumu, kāpēc tieši “BIO-Amata”, saimnieks Oskars Balodis atbild īsi: “Tāpēc, ka saimniecību “padzirda” upe Amata. Un kāpēc BIO? Tāpēc, ka tā vajag! Tā liek sirds!” Oskara Baloža saimniecības pirmsākums rodams pirms septiņiem gadiem, kad viņš sācis apsaimniekot sievas vecāku zemi un izveidojis nelielu ģimenes saimniecību. Zeme jau kopš 1989. gada tikusi apsaimniekota bioloģiski, un Oskars ar ģimeni to griežusi turpināt. Saimniecība jau septiņus gadus, kopš Oskars saimnieko, ir arī bioloģiski sertificēta. “Saimniekot bioloģiski ir ģimenes lēmums un pilnīga pārliecība. Ja saimniekot, tad tikai bioloģiski!” saka Oskars.

Patlaban saimniecībā tiek apstrādāti 10 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Saimniecībā tiek audzēti dažādi graudaugi – rudzi, auzas, kvieši un griķi. Zemenes šogad tiek audzētas 1 ha platībā.

Graudaugi pagaidām tiek realizēti citām bioloģiskajām saimniecībām, bet nākotnē tiek domāts par graudaugu pārstrādi pašu saimniecībā. Šobrīd saimniecība plašāk atpazīstama ar zīmolu “BIOAmata”, kas tiek saistīts ar bioloģisko zemeņu audzēšanu.

Foto: no Baložu ģimenes arhīva

Oskars un Ieva Baloži ar meitām Martu un Annu

vēlas atgriezties pie stādījumiem ar salmu mulčas segumu. Oskars stāsta: “Uz plēves, protams, ogas ātrāk nogatavojas, bet salmi ir videi daudz draudzīgāks materiāls nekā rūpnieciski ražota sintētiskā plēve. Turklāt salmi tiek saražoti pašu saimniecībā un nav problēmu ar to pieejamību.” Oskars 2020. gadā veiksmīgi startējis LAP investīciju pasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības” un par iegūto finansējumu iegādājies salmu smalcinātāju. Par saņemto finansējumu vēl iegādāta arī laistīšanas sistēma, zemeņu stādi, stādītājs un šoka saldēšanas kamera.

Nu jau divus gadus Oskars zemeņu fasēšanai neizmanto arī plastmasas iepakojumus, bet otreiz pārstrādāta kartona kārbas un kastes.

► 16. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Zemeņu fasašanai izmanto otrreiz pārstrādāta kartona kastes

◀ 15. lpp. Ogu realizācija nav vienkārša

Tagad saimnieks par ogu pieprasījumu un realizāciju nemaz nesūdzas, un ar tirgus situāciju ir apmierināts. Bioloģiski audzētas zemenes ir pieprasīts produkts. Tomēr sākums, kā jau daudziem, nav bijis viegls. Kad pirms dažiem gadiem pirmie zemeņu stādījumi sākuši dot ražu, Oskars, kā jau lielākā daļa zemnieku, kuri kaut ko audzē, ar savām zemeņu kastītēm braucis uz tirgu. Tomēr tā izrādījies diezgan skaudra pieredze un bieži vien gadījies tā, ka būšana tirgū sagādājusi arī vilšanās un rūgtuma sajūtu. Oskars saka: "Bioloģiski audzētām ogām ir pavisam cita vērtība, un, protams, arī cita cena. Tirgū, blakus zemeņu tirgotājiem, kas tirgo ogas no Polijas, Spānijas un Grieķijas, vietējām, bioloģiski audzētajām ogām vienkārši pazūd konkurētspēja. Un vēl jau jāklausa cilvēku komentāri par ogu cenu, jāatbild uz jautājumiem "Kāpēc tik dārgi? Vai tiešām ogas ir vietējās?" Un pēc vairākiem šādiem braucieniem uz tirgu mēs sapratām, ka vairs uz tirgu braukt nevēlamies, ka tā nav mūsu vieta, kur piedāvāt savu bioloģiski audzēto produkciju".

Tad abi ar sievu savas audzētās ogas piedāvājuši un reklamējuši caur saviem privātajiem profiliem sociālā tīklu vietnē *facebook.com*. Bet sapratuši, ka vietnē *facebook.com* jāizveido uzņēmuma lapa. Izveidojuši to ar nosaukumu "BIOAmata". Pēc uzņēmuma lapas izveides atpa-

zīstamība un pieprasījums pēc ogām krietni vien pieaudzis, un šobrīd mārketinga komunikācija pārsvarā notiek tikai šajā uzņēmuma lapā. "Tas ir patiešām vienkārši un efektīvi – ievietojam aktuālo informāciju par produkciju, cenu, iegādes un piegādes iespējām, un klienti paši ar mums sazinās, piesaka pasūtījumus, atbrauc pakaļ ogām vai vienojamies par ogu piegādi. Un tie patiešām ir **mūsu** klienti, kuri novērtē bioloģiski audzētu ogu vērtību, domā par savu un savas ģimenes uzturu un veselību. "Mēs – Baložu ģimene – savu darbu darām no sirds, lai jums tiktu visgarākās ogas!" piebilst Oskars.

Vēl ogas tiek realizētas ar tiešās pirkšanas pulciņa starpniecību Cēsīs. Šogad pirmoreiz saimniecība piedāvā arī ogu pašlasīšanu, taču pagaidām – nelielā apjomā. Iespējams, palielinoties stādījumu platībām, tas vērsīsies plašumā, jo cilvēku interese par to ir ļoti liela. Par to varat uzzināt "BIO-Amata" FB kontā. Saimniecība atrodama arī vietējo ražotāju katalogā www.novadagarsa.lv.

Nākotnes plāni

Par nākotnes plāniem Oskars runā optimistiski, bet piesardzīgi, jo idejas vispirms jāizmēģina un tikai tad, ja sanāk, var attīstīt tālāk. Paralēli zemeņu audzēšanai un ogu sortimenta paplašināšanai Oskars vēlas audzēt vēl citas ogas. Patlaban iestādītas rudens avenas, un nākamgad tiks stādīti

sausserži. Pagaidām stādījumi tiek ierīkoti nelielās platībās, lai saprastu, vai šīs kultūras būs tās, kuras vajadzētu audzēt. Tāpat Oskars novērojis, ka pēdējos gados liels pieprasījums ir nevis pēc pirmajām zemenēm, bet tieši pēc vēlajām zemenēm uz vasaras otrus pusī, kad zemeņu raža visiem jau beigusies. Tāpēc iestādītas ļoti vēlu ražojošas zemeņu šķirnes.

Palielināt zemeņu stādījumu platību tagad Oskars neplāno, jo 1 ha ir optimālā platība, ar ko pašu ģimene saviem spēkiem var tikt galā. Drīzāk plānots strādāt pie ogu ražības uzlabošanas, jo raža varētu būt lielāka. Tāpēc vēl jāstrādā pie augu mēslošanas plāna izstrādes un mēslošanas tehnoloģijas uzlabošanas.

Pamazām tiek attīstīta ogu pārstrāde un saldēšana, lai klientiem pēc iespējas ilgāk varētu piedāvāt savas saimniecības produkciju ne tikai vasaras sezonā.

Runājot par nākotni un politiku, Oskaram ir tikai divas vēlmes. Viena, kas saistīta ar produkcijas iespējām, proti, Oskars nākotnē vēlētos tādu kooperatīvu izveidi un attīstību, kas strādā tieši ar mazajiem ražotājiem. Un otra, lai ar laiku Latvijā visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes tiktu apsaimniekotas bioloģiski! **LU**

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespējams SIA "IBC Print Baltic"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.